

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїстики
Факультет № 6

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни **«АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ»** обов'язкових компонент освітньої програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність

за темою «Адміністративно-юрисдикційна діяльність патрульної поліції, застосування заходів примусу, діяльність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Взаємодія патрульних підрозділів з іншими підрозділами НПУ та державними органами та службами».

Харків 2023 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 року №7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 року №7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 року №7

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики.
Протокол від 18.08.2023 року №8.

Розробники:

1. Доцент кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук, доцент Голуб Микола Володимирович.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри адміністративного права і процесу факультету № 1 ХНУВС, кандидат юридичних наук, доцент Казанчук І.Д.
2. Проректор з науково-педагогічної роботи ДБТУ, доктор економічних наук, кандидат юридичних наук, доцент Микитась А.В.

План лекції

1. Поняття та основні завдання патрульної поліції.
2. Правові засади діяльності патрульної поліції. Принципи діяльності патрульної поліції.
3. Функції патрульної поліції.
4. Діяльність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Література:

Основна:

1. Конституція України. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: ХНУВС, 2017. – 432 с.
3. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: загальна частина: навч. посібник / Кол. авт.; // за загал. редакцією д-ра юрид. наук, проф., С.М. Алфьорова. – Дніпропетровськ : 2014. – 216 с.
4. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: Навчальний посібник / за заг. ред. Моїсєєва Є.М. / Сущенко В.Д., Олефір В.І., Константинов С.Ф. та ін. – К.: КНТ, 2008.–264 с.

Додаткова:

5. Конституція України. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
6. Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: закон України від 22.02.2006 № 3460-IV. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3460-15>.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
8. Про Національну поліцію: закон України. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
9. Про безоплатну правову допомогу: закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. - URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
10. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою : постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-п>.
11. Про охоронну діяльність: закон України. - URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4616-17>.
12. Про джерела фінансування органів державної влади: закон України. - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/783-14>.
13. Про затвердження Положення про Національну поліцію України: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. - URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248607704>.
14. Питання функціонування органів поліції охорони як територіальних органів Національної поліції та ліквідації деяких територіальних органів Міністерства внутрішніх справ: постанова Кабінету Міністрів України від 13.10.2015 № 834. - URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/834-2015-%D0%BF>.
15. Питання забезпечення охорони об'єктів державної та інших форм власності: постанова

- Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 937. - URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248634004>.
16. Про заходи щодо вдосконалення охорони об'єктів державної та інших форм власності: постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1993 № 615. - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/615-93-%D0%BF>.
17. Про затвердження Положення про Департамент поліції охорони: наказ Національної поліції України від 06.11.2015 № 43.
18. Положення Про патрульну службу: Наказ МВС України від 02.07.2015 № 796.
19. Про дорожній рух: закон України. - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>.
20. Положення Про патрульну службу: наказ МВС України від 02.07.2015 № 796.
21. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 22 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України.— 2005.— № 52.—Ст.565.
22. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395.
23. Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ Міністерства внутрішніх справ України 06.11.2015 № 1376. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>.
24. Інструкція з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440. - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17/conv>.
25. Інструкція з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.07.2017 № 650. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17/conv>.
26. Інструкція про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.11.2015 № 1377. - URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15/conv/paran15#n15.27>.
27. Методичні рекомендації з питань діяльності підрозділів реагування патрульної поліції територіальних (відокремлених) підрозділів Головних управлінь Національної поліції в областях від 06.04.2021 №4245/01/20-2021:URL: [file:///C:/Users/123/Desktop/%D0%9C%D0%A0%20-%20%D0%93%D0%A0%D0%9F%D0%9F%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/123/Desktop/%D0%9C%D0%A0%20-%20%D0%93%D0%A0%D0%9F%D0%9F%20(1).pdf).

Текст лекції

1. Патрульна поліція — підрозділ **Національної поліції України**, що здійснює цілодобове патрулювання вулиць, а також першим реагує на виклики за екстреним номером 102. Має за мету забезпечення публічного порядку і безпеки, захисту прав громадян, а також безпеки дорожнього руху.

Права співробітника патрульної поліції

- вимагати від всіх осіб дотримання публічної порядку та безпеки, прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; вимагати припинення вчинення правопорушень;
- вимагати пред'явлення документів, що посвідчують особу, та (або) документів, що підтверджують відповідне право особи;
- зупиняти транспортні засоби у передбачених законом випадках;
- здійснювати в установленому законодавством порядку особистий огляд, огляд речей і документів, транспортного засобу і вантажу, а також проникати до житла чи іншого володіння особи;
- вилучати в осіб предмети і речі, заборонені або обмежені в обігу, а також документи з ознаками підробки;
- оглядати та вилучати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, у встановлених законом випадках;
- застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю у випадках і в порядку, передбачених законодавством;
- при здійсненні патрулювання на транспортному засобі включати спеціальні світлові, звукові сигнали, а також, у випадках службової необхідності, відступати від правил дорожнього руху;

- тимчасово обмежити або заборонити доступ особам до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічного порядку та громадської безпеки, охорони життя і здоров'я людей, охорони місця події, проведення слідчих дій;
- обмежувати або забороняти у визначених законом випадках рух і перебування транспортних засобів і громадян на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг;
- використовувати технічні засоби та технічні прилади (в тому числі, відеокамери і відеореєстратори) для виявлення і фіксації правопорушень, спілкування з громадянами;
- затримувати осіб за передбачених законом підстав і в спосіб, та здійснювати їх доставлення до підрозділів Національної поліції;
- затримувати та організовувати доставлення транспортних засобів для тимчасового зберігання;
- співробітники патрульної поліції мають інші права, передбачені законодавством.

Основні завдання патрульної поліції.

1. Забезпечення публічного порядку і публічної безпеки; забезпечення безпеки осіб, захисту їх прав, свобод та законних інтересів; створення стану захищеності життєво важливих інтересів суспільства, сконцентрованих у його матеріальних і духовних цінностях, нормальних умов життєдіяльності людини, діяльності підприємств, установ, організацій.
2. Запобігання кримінальним, адміністративним правопорушенням; попередження, виявлення та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, випадків домашнього насильства, а також виявлення причин і умов, що сприяють їх учиненню.
3. Взаємодія із суспільством:

реалізація підходу «поліція та громада», що полягає у співпраці та взаємодії із населенням, громадськими організаціями, іншими підрозділами органів внутрішніх справ, органами публічної влади, з метою запобігання правопорушенням, забезпечення безпеки, зниження рівня злочинності, а також установа довірливих відносин між поліцією та населенням.

4. Забезпечення безпеки дорожнього руху; організація контролю за додержанням законів, інших нормативно-правових актів з питань безпеки дорожнього руху.

2. Правове регулювання діяльності патрульної поліції. Принципи діяльності патрульної поліції.

У своїй діяльності патрульна поліція керується нормами **Конституції України**, насамперед ст. 3, відповідно до якої людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави, який остання реалізує у тому числі через органи Національної поліції та патрульну поліцію зокрема. Кодекс України про адміністративні правопорушення визначає компетенцію органів Національної поліції, у тому числі патрульних поліцейських, щодо справ про адміністративні правопорушення, а також порядок розгляду ними таких справ. Наступним нормативно-правовим актом є **Закон України «Про Національну поліцію»**, який регламентує правові засади організації та діяльності Національної поліції взагалі та патрульної поліції зокрема, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в поліції. У порівнянні з вищезазначеним законом **Положення про патрульну службу МВС**, затверджене **Наказом Міністерства внутрішніх справ України** від 02.07.2015 р. № 796, більш деталізоване та визначає завдання, основні напрями організації роботи, обов'язки і права саме працівників патрульної

поліції. Важливим нормативно-правовим актом є **Положення про Департамент патрульної поліції, затверджене Наказом Національної поліції України від 18.11.2015 р. № 96**, оскільки організовує та здійснює контроль за діяльністю патрульної поліції, надає їм організаційно-методичну і практичну допомогу та здійснює інформаційно-аналітичне забезпечення керівництва Міністерства внутрішніх справ і органів державної влади про стан вирішення питань, що належать до компетенції Департаменту патрульної поліції. Низка нормативно-правових актів регламентують діяльність патрульної поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, а саме: – **Порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. № 1102; 189 – Порядок направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. № 1103; – Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення, затверджений постановою Кабінету міністрів України від 17.12.2008 р. № 1086; – Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 р. № 1395; – Інструкція з організації діяльності підрозділів Державтоінспекції МВС України щодо контролю за наявністю у водіїв полісів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів та страхових сертифікатів «Зелена картка» при нагляді за дорожнім рухом, затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 29.11.2007 р. № 451; – Інструкція про**

порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, затверджена Спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства охорони здоров'я України від 09.11.2015 року №1452. Не менш важливим нормативно-правовим документом є **Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції**, затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06.11.2015 р. № 1376, яка встановлює порядок оформлення в органах Національної поліції України, у тому числі в їх структурних підрозділах, матеріалів про адміністративні правопорушення, порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також визначає порядок контролю за дотриманням законодавства під час оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, окрім правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Принципи діяльності патрульної поліції можна визначити як основні засади роботи співробітників патрульної поліції, на основі яких ними здійснюється виконання своїх службових обов'язків. Принципи роботи Національної поліції умовно можна поділити на загальні та спеціальні: на основі загальних принципів здійснюється функціонування усіх структурних підрозділів Національної поліції, а спеціальні принципи діяльності властиві лише окремим з них.

Загальні принципи діяльності патрульної поліції визначені в розділі II Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. № 580-VIII, серед яких:

- 1) принцип верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави;

2) принцип дотримання прав і свобод людини під час виконання співробітниками патрульної поліції своїх службових обов'язків проявляється в безумовному дотриманні прав і свобод людини, а їх обмеження допускається тільки на підставах та в порядку, передбачених чинним законодавством, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції;

3) принцип законності означає те, що поліцейський патрульної поліції повинен діяти виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені чинним законодавством України;

4) принцип відкритості та прозорості полягає в забезпеченні постійного інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку;

5) принцип політичної нейтральності регламентує абсолютну незалежність поліцейського від рішень, заяв чи позицій політичних партій та громадських об'єднань, а також наголошує на необхідності забезпечення захисту прав та свобод людини незалежно від політичних переконань та партійної належності;

6) принцип взаємодії з населенням на засадах партнерства полягає у тому, що у своїй роботі поліцейські патрульної поліції повинні співпрацювати на засадах партнерства спрямовувати власну діяльність на задоволення населення, а також враховувати специфіку регіону та проблеми територіальних громад;

7) принцип безперервності розкривається через безперервне та цілодобове виконання своїх завдань, кожна особа має право в будь-який час звернутися за допомогою до поліцейського, а останній не має права відмовити в розгляді

або відкласти розгляд звернень стосовно забезпечення прав і свобод людини, юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань з посиленням на вихідний, святковий чи неробочий день або закінчення робочого дня.

До спеціальних принципів слід віднести такі:

- 1) принцип гласності пов'язаний із загальним принципом відкритості та прозорості, він полягає в забезпечення відкритості діяльності патрульної поліції, у тому числі під час її взаємодії з населенням;
- 2) принцип конфіденційності полягає у нерозголошенні відомостей, які можуть зашкодити виконанню завдань, поставлених перед поліцейськими, а також тієї інформації, яка не підлягає розголошенню відповідно до чинного законодавства;
- 3) принцип професіоналізму відображається у високій теоретичній та практичній підготовці працівників патрульної поліції;
- 4) принцип добровільності має місце при залученні громадян до співробітництва з працівниками патрульної поліції у межах і на основі законодавства, оскільки така взаємодія з боку громадян повинна бути добровільною;
- 5) принцип постійного врахування суспільної думки впливає з критеріїв оцінки ефективності діяльності патрульної поліції, основним з яких є рівень довіри населення до поліцейського, а також основним із завдань поліції є охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави.

3. Функції патрульної поліції.

Функції патрульної поліції впливають із покладених на неї завдань, до них слід віднести:

- 1) цілодобове патрулювання території обслуговування з метою забезпечення належної охорони громадського порядку, громадської безпеки та контролю за дотриманням правил дорожнього руху, забезпечення його безпеки. У разі необхідності здійснення регулювання дорожнього руху;
- 2) перше реагування на повідомлення про правопорушення, надання невідкладної допомоги; своєчасне реагування на повідомлення про вчинення правопорушень, а також з метою надання допомоги громадянам; 3) у разі необхідності надання невідкладної допомоги потерпілим від нещасних випадків, правопорушень, аварій, пожеж та інших надзвичайних ситуацій до прибуття на місце компетентних служб;
- 4) самостійне виявлення правопорушень під час патрулювання та в інших випадках, передбачених законодавством, звернення уваги на правопорушення з метою їх запобігання, припинення, документування і притягнення винних до відповідальності;
- 5) припинення виявлених кримінальних та адміністративних правопорушень;
- 6) розгляд справ про адміністративні правопорушення і застосування заходів адміністративного впливу, у тому числі поліцейських заходів до правопорушників;
- 7) затримання правопорушників та доставлення їх до органів (підрозділів) поліції;
- 8) охорону місця події;
- 9) співпрацю з іншими структурними підрозділами органів поліції;

10) постійну співпрацю з населенням та громадськими організаціями з метою підвищення рівня публічної безпеки, запобігання вчиненню правопорушень та встановлення довірливих відносин між поліцією та населенням;

11) виконання інших повноважень, передбачених нормативноправовими актами Міністерствами внутрішніх справ України.

Обов'язки працівників патрульної поліції

1. При виконанні службових обов'язків працівник патрульної поліції зобов'язаний:

1) поважати і не порушувати права та свободи людини і громадянина;

2) обмежувати права і свободи людини лише в спосіб та у випадках, що встановлені законом;

3) звертаючись до людини, привітатися, прикласти праву руку до головного убору, назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, при цьому не випускати його з рук;

4) під час спілкування з особою чітко дотримуватися норм службової етики;

5) попередити водіїв транспортних засобів про небезпеку, що виникла на шляху їх руху, та вжити заходів для їх усунення;

6) у разі отримання інформації про можливе вчинення правопорушення негайно інформувати безпосереднього керівника, чергового та/або службу моніторингу і вжити всіх передбачених законом заходів для його запобігання;

7) надавати допомогу особам, які постраждали від правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їх життя та здоров'я;

8) під час проведення ремонтно-будівельних та інших видів робіт на вулицях і дорогах забезпечувати оптимізацію дорожнього руху і контролювати дотримання правил безпеки дорожнього руху;

9) за можливості надати допомогу водію в разі несправності його транспортного засобу;

10) виконувати інші обов'язки відповідно до законодавства, в тому числі нормативно-правових актів МВС.

2. Працівникові патрульної поліції заборонено:

1) порушувати правила дорожнього руху та правила благоустрою, якщо це не пов'язано з необхідністю виконання службової діяльності;

2) спілкуватися з людьми, перебуваючи в службовому транспортному засобі;

3) давати вказівки чи побажання учасникам дорожнього руху незрозумілими жестами, використовувати гучномовець або спеціальні сигнали не за призначенням;

4) виявляти неповагу чи недоброзичливість до громадян;

5) інше, що передбачено законодавством, у тому числі нормативно-правовими актами МВС.

Правовий захист працівників патрульної поліції

1. Працівник патрульної поліції під час виконання своїх службових обов'язків є представником державної влади.

2. Ніхто не має права втручатися в його професійну діяльність, за винятком випадків, передбачених законодавством.

3. При виконанні службових обов'язків працівник патрульної поліції керується законодавством.

4. Діяльність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Порядок оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення дорожнього руху визначено Інструкцією з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі (далі – Інструкція), яка затверджена наказом МВС України від 07.11.2015 № 1395. Варто запам'ятати, що ця Інструкція є спеціальним нормативним актом, який регламентує особливу процедуру оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, на відміну від тих правил, що визначені Інструкцією з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції (наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376). Сфера забезпечення безпеки дорожнього руху є специфічною умовою для діяльності поліції, адже вона є одним із пріоритетних напрямів, який визначає ступінь безпеки суспільства. Норми, що містить Інструкція, більше розкривають або уточнюють зміст інших нормативних актів, таких як Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про Національну поліцію», Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції», тому в цьому розділі буде акцентовано увагу саме на порядку оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, а також на особливостях діяльності поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху. Отже, поліцейські виносять постанову у справі про адміністративне правопорушення без складання відповідного протоколу в тому випадку, якщо розгляд виявленого правопорушення у сфері Глава 13. Особливості адміністративно-юрисдикційної діяльності патрульної поліції у

сфері забезпечення безпеки дорожнього руху 398 забезпечення безпеки дорожнього руху (далі – правопорушення) віднесено відповідно до ст. 222 КУпАП до компетенції Національної поліції. Постанова виноситься у разі виявлення адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, передбачених ст. 80 і 81 (в частині перевищення нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах транспортних засобів), ч. 1, 2, 3, 5 і 6 ст. 121, ст. 1211, 1212, ч. 1, 2, 3 і 5 ст. 122, ч. 1 ст. 123, ст. 1241, ст. 125, 126, ч. 1, 2 і 3 ст. 127, ст. 128, 129, ст. 1321, ч. 6 і 11 ст. 1331, ч. 1, 2 і 3 ст. 140, ч. 6, 7 ст. 1521 КУпАП. Однак не варто забувати про те, що поліцейські, які виявили правопорушення, вчинене особою у віці від 16 до 18 років, або таке правопорушення, розгляд якого не віднесено до компетенції Національної поліції України, повинні скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог ст. 255 КУпАП. Під час порушення правил дорожнього руху водіями транспортних засобів Збройних Сил України або інших утворених відповідно до законів України військових формувань та Державної спеціальної служби транспорту – військовослужбовцями строкової служби штраф як адміністративне стягнення до них не застосовується. У цих випадках поліцейські передають матеріали про правопорушення відповідним органам для вирішення питання про притягнення винних до дисциплінарної відповідальності.

ОФОРМЛЕННЯ ПРОТОКОЛІВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ.

Протокол про адміністративне правопорушення складається відповідно до ст. 254 КУпАП. До протоколу про адміністративне правопорушення долучаються:

- 1) письмові пояснення свідків правопорушення у разі їх наявності;
- 2) акт огляду і тимчасового затримання транспортного засобу в разі здійснення його затримання;
- 3) акт огляду на стан сп'яніння у разі проведення огляду на стан сп'яніння;
- 4) інші документи й матеріали, які містять інформацію про правопорушення.

До інших документів і матеріалів варто віднести усі наявні дані, які підтверджують або спростовують сам факт правопорушення. Іншими словами, будь-які наявні докази долучаються до протоколу. За наявності технічної можливості протокол про адміністративне правопорушення складається в електронній формі з автоматичним присвоєнням йому відповідної серії та номера, який роздруковується за допомогою спеціальних технічних пристроїв. Протокол підписується особою, яка його склала, та особою, яка притягається до адміністративної відповідальності. За наявності свідків і потерпілих протокол про адміністративне правопорушення підписується також цими особами. Якщо особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, відмовляється підписувати протокол, про це робиться відповідний запис у самому протоколі і засвідчується підписами двох понять. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання, які долучаються до протоколу. В такому випадку поліцейські повинні запропонувати особі, яка притягається до відповідальності, власноручно записати цю інформацію у форматі пояснення і долучити його до протоколу. Важливо пам'ятати, що особа, яка притягається до відповідальності, користується правами, передбаченими ст. 268 КУпАП, які повинні бути їй роз'яснені. Про ознайомлення особи з її правами та обов'язками робиться відповідний запис у чітко визначеній графі протоколу. Під час складання протоколу про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 139, ч. 4 ст. 140 КУпАП, або винесення постанови у справі про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 1–3 ст. 140 КУпАП (коли протокол не складається), до них обов'язково необхідно долучати акт обстеження ділянки вулично-шляхової мережі з відповідними замірами та схемою про:

- 1) пошкодження шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд, трамвайних колій чи технічних засобів регулювання дорожнього руху;
- 2) самовільне знімання, закриття чи встановлення технічних засобів

регулювання дорожнього руху;

3) перешкоду для дорожнього руху, в тому числі забруднення шляхового покриття;

4) пошкодження асфальтобетонного покриття доріг унаслідок руху машин на гусеничному ході;

5) умови та стан шляху, які загрожують безпеці дорожнього руху;

6) порушення нормативів щодо обладнання на дорогах місць проведення ремонтних робіт, залишення дорожніх машин, будівельних матеріалів, конструкцій;

7) порушення або невиконання правил на підприємствах, в установах та організаціях під час розроблення та виготовлення транспортних засобів і деталей до них або інших предметів їх додаткового обладнання, під час проєктування, реконструкції та ремонту шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд. Під час складання протоколу про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 188-28 КУпАП, щодо невиконання законних вимог (приписів) посадових осіб уповноважених підрозділів Національної поліції України, щодо усунення порушень правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, додаються акт обстеження ділянки вулично-шляхової мережі та копія раніше надісланої (врученої) вимоги (припису).

РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ.

Розгляд справи про адміністративне правопорушення є процедурою, під час якої приймається рішення щодо винуватості (або невинуватості) особи, яка вчинила правопорушення. Результатом розгляду справи є внесення однієї з таких постанов: постанови про накладення адміністративного стягнення або постанови про закриття справи. Розгляд справи про адміністративне правопорушення відбувається за місцем його вчинення, за місцем проживання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, за місцем реєстрації транспортного засобу та на місці

вчинення адміністративного правопорушення. Постанова у справі про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 80 і 81 (в частині перевищення нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах транспортних засобів), ч. 1, 2, 3, 5 і 6 ст. 121, ст. 1211, 1212, ч. 1, 2, 3 і 5 ст. 122, ч. 1 ст. 123, ст. 124-1, ст. 125, 126, ч. 1, 2 і 3 ст. 127, ст. 128, 129, ст. 1321, ч. 6 і 11 ст. 1331, ч. 1, 2 і 3 ст. 140, ч. 6, 7 ст. 1521 КУпАП, виноситься на місці вчинення адміністративного правопорушення. Справи про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 4 та 7 ст. 121, ч. 4 ст. 122, ст. 1222, 1224, 1225, ч. 2 і 3 ст. 123, ст. 124, ч. 4 ст. 127, ст. 1271, 130, 139, ч. 4 ст. 140, ст. 18828 КУпАП, а також справи про адміністративні правопорушення, вчинені особами віком від 16 до 18 років, розглядають судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів. Так само, як і при складанні протоколу (фіксації факту правопорушення), під час розгляду справи (прийняття рішення) особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, користується правами, визначеними у ст. 268 КУпАП. Перед початком розгляду справи поліцейський повинен вирішити такі питання:

- 1) чи належить до його компетенції розгляд цієї справи;
- 2) чи правильно складено протокол (якщо складання протоколу передбачено КУпАП) та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення;
- 3) чи повідомлено належним чином осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду (якщо справа не розглядається на місці);
- 4) чи витребувано необхідні додаткові матеріали, які потрібні для вирішення справи;
- 5) чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката.

Справа про адміністративне правопорушення розглядається відкрито, крім випадків, коли це суперечить інтересам охорони державної таємниці. Розгляд справ про адміністративне правопорушення у закритому режимі

проводиться із додержанням усіх правил провадження. Під час розгляду справи про адміністративне правопорушення у закритому режимі можуть бути присутні лише особи, які беруть участь у провадженні в цій справі. Якщо перед початком розгляду або під час розгляду з'ясовуються обставини, які виключають провадження у справах про адміністративне правопорушення, така справа не розглядається або підлягає закриттю відповідно до ст. 247 КУпАП. Провадження у справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за обставин, визначених у ст. 247 КУпАП. До таких підстав належать:

- 1) відсутність події та складу адміністративного правопорушення;
- 2) недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення 16-річного віку;
- 3) неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність;
- 4) вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;
- 5) видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення;
- 6) скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;
- 7) закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених ст. 38 КУпАП;
- 8) наявність за тим самим фактом щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні за даним фактом;
- 9) смерть особи, щодо якої було розпочато провадження у справі.

Справа про адміністративне правопорушення розглядається у присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. За відсутності цієї особи справа розглядається лише у випадках, коли є дані про

своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи (ст. 268 КУпАП). У випадку, якщо особі не повідомлено належним чином під час складання протоколу про час та місце розгляду справи, такій особі за місцем проживання (перебування) або роботи надсилається повідомлення про запрошення до підрозділу поліції на розгляд справи. На початку розгляду справи поліцейський повинен представитись, оголосити справу, яка розглядається, особу, яка притягається до відповідальності, і обов'язково роз'яснити всім учасникам їхні права та обов'язки. У випадку наявності протоколу (якщо складення протоколу передбачається КУпАП) він оголошується, заслуховуються всі учасники справи, досліджуються докази і вирішуються клопотання. Потерпілого під час розгляду можна опитати як свідка. Оцінка доказів здійснюється поліцейським за своїм власним переконанням поліцейського, яке повинно здійснюватися ґрунтуючись на всебічному, повному і об'єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом і правосвідомістю. Якщо під час розгляду справи з'ясовується, що в ознаках діяння містяться ознаки злочину, то такі матеріали передаються прокурору або органу досудового розслідування. А в разі малозначності правопорушення поліцейський вправі обмежитись усним зауваженням і не притягати особу до адміністративної відповідальності. У випадку закінчення на дату розгляду справи про адміністративне правопорушення строків накладення адміністративного стягнення, передбачених ст. 38 КУпАП, справа про адміністративне правопорушення підлягає закриттю без накладення на особу, яка притягається до адміністративної відповідальності, адміністративного стягнення. Це рішення оформлюється постановою про закриття справи про адміністративне правопорушення відповідно, але рішення про винність або невинуватість особи вказується у документі. Під час розгляду справи поліцейський зобов'язаний встановити причини та умови, що сприяли вчиненню правопорушення та, крім того, подати компетентній особі чи органу

пропозиції про вжиття заходів щодо усунення цих причин та умов. А протягом 30 календарних днів із дня надходження пропозиції уповноважені орган чи посадова особа повинні повідомити про вжиті заходи орган (посадову особу), який подав пропозицію.

ПОСТАНОВА У СПРАВІ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ.

Результатом розгляду справи про адміністративне правопорушення є винесення поліцейським постанови у справі про адміністративне правопорушення. Зміст постанови у справі про адміністративне правопорушення повинен відповідати ст. 283 КУпАП. У справі про адміністративне правопорушення виноситься одна з таких постанов:

- 1) про накладення адміністративного стягнення;
- 2) про закриття справи.

Постанова про закриття справи виноситься шляхом оголошення усного зауваження, передачі матеріалів на розгляд громадської організації чи трудового колективу або передачі їх прокурору, органу досудового розслідування, а також за наявності обставин, передбачених ст. 247 КУпАП. Постанова про накладення адміністративного стягнення у справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване не в автоматичному режимі, складається у письмовій формі або за наявності технічної можливості в електронній формі у вигляді стрічки, яка роздруковується за допомогою спеціальних технічних пристроїв, із зазначенням відомостей, що відповідають пунктам постанови про накладення адміністративного стягнення у справі про адміністративне правопорушення. Постанова оголошується негайно після закінчення розгляду справи (ст. 285 КУпАП). Копія постанови протягом 3 днів вручається або висилається поштою рекомендованим листом особі, стосовно якої її винесено. Копія постанови у той самий строк вручається або надсилається потерпілому на його прохання. Копія постанови вручається під підпис. У разі якщо копія постанови надсилається, про це робиться відповідна відмітка у справі (ст. 285 КУпАП). У випадках, передбачених ст. 258 КУпАП, копія

постанови у справі про адміністративне правопорушення вручається особі, щодо якої її винесено, на місці вчинення правопорушення (ст. 285 КУпАП). Постанова набирає чинності після її вручення особі або отримання поштового повідомлення про вручення чи про відмову в її отриманні.

НАКЛАДЕННЯ СТЯГНЕНЬ.

За загальним правилом накладання стягнень за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху здійснюється відповідно до ст. 33 КУпАП. Однак накладання стягнень за порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі, має певні особливості, які визначені ст. 279-1–279-4 КУпАП. Адміністративні стягнення накладаються на порушників не пізніше ніж через 2 місяці з дати вчинення правопорушення, а при тривалому правопорушенні – не пізніше ніж через 2 місяці з моменту виявлення правопорушення. Це правило не розповсюджується на ті випадки, коли розгляд справи про правопорушення належить до компетенції суду. В такому випадку термін накладення не повинен перевищувати 3 місяців. У випадку вчинення кількох правопорушень стягнення накладається поліцейським за кожне правопорушення окремо і лише за ті, розгляд яких віднесено до компетенції поліції. Якщо особа вчинила кілька адміністративних правопорушень, справи про які одночасно розглядаються одним і тим самим поліцейським, стягнення накладається в межах санкції, встановленої за більш серйозне правопорушення з числа вчинених. У тому випадку, коли справа про адміністративне правопорушення надійшла до поліцейського після закриття кримінального провадження (складу злочину немає, а склад адміністративного правопорушення наявний), стягнення накладається не пізніше як через 1 місяць з моменту закриття кримінального провадження. Під час накладання стягнень поліцейський повинен враховувати характер учиненого правопорушення, особу порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність.

ВИКОНАННЯ ПОСТАНОВ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ

ПРАВОПОРУШЕННЯ.

Виконання постанови у справі, якщо прийнято рішення про накладення стягнення у формі штрафу, за бажанням особи, яка притягається до відповідальності, здійснюється поліцейським на місці вчинення адміністративного правопорушення незалежно від розміру, виключно за допомогою безготівкових платіжних пристроїв. У такому випадку поліцейський видає особі квитанцію про сплату штрафу. Якщо штраф на місці винесення постанови не сплачено, то він має бути сплачений порушником не пізніш як через 15 днів із дня вручення йому постанови про накладення штрафу, а в разі оскарження такої постанови – не пізніш як через 15 днів із дня повідомлення про залишення скарги без задоволення. У разі відсутності самостійного заробітку в осіб віком від 16 до 18 років, які вчинили адміністративне правопорушення, штраф стягується з батьків або осіб, які їх замінюють. Штраф, накладений за вчинення адміністративного правопорушення, вноситься порушником в установу банку України, за винятком штрафу, що стягується на місці вчинення правопорушення, якщо інше не встановлено законодавством України. У разі несплати штрафу на місці вчинення адміністративного правопорушення документ, що підтверджує його сплату, або його копія не пізніше 3 робочих днів після закінчення строку, передбаченого вище, надсилається правопорушником до органу (посадовій особі), який виніс постанову про накладення цього штрафу. У разі несплати особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, штрафу в установлений строк постанова у справі про адміністративне правопорушення протягом 5 днів із заявою надсилається для примусового виконання до органу державної виконавчої служби за місцем проживання (перебування), роботи особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, або за місцезнаходженням її майна в порядку, установленому законодавством. У разі примусового виконання постанови про стягнення штрафу стягуються подвійний розмір штрафу та витрати на облік зазначених правопорушень. Кожна постанова про

накладення стягнення виконується окремо. Не підлягає виконанню постановою про накладення адміністративного стягнення, якщо її не було звернуто до виконання протягом 3 місяців із дня винесення. У разі оскарження постанови перебіг строку давності зупиняється до розгляду скарги. У разі відстрочки виконання постанови перебіг строку давності зупиняється до закінчення строку відстрочки. Постанова про накладення штрафу, за якою стягнення штрафу проведено повністю, з відміткою про виконання, або за якою стягнення штрафу проведено відповідно до ст. 36 Закону України «Про виконавче провадження», повертається до відповідного підрозділу поліції. Постанова про накладення стягнення у вигляді попередження виконується поліцейським, який виніс постанову, шляхом її оголошення.

ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ВЧИНЕНІ ПОВТОРНО.

Повторним відповідно до ст. 35 КУпАП визнається вчинене особою протягом року однорідне правопорушення, за яке її вже було піддано адміністративному стягненню. Винесення постанови про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1, 2, 3 і 6 ст. 121, ч. 1 ст. 128, ч. 6 ст. 1331 КУпАП, здійснюється за місцем вчинення правопорушення за наявності відомостей про те, що це порушення не є повторним протягом року. У разі неможливості встановити повторність постановою у справі про адміністративне правопорушення на місці його вчинення не виноситься, а складається повідомлення про адміністративне правопорушення, яке у 5-денний строк разом із наявними матеріалами справи (рапортом, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, поясненнями свідків, показаннями технічних приладів та засобів, у тому числі тих, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, та іншими доказами) надсилається до підрозділу поліції за місцем проживання (перебування) особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, з метою здійснення перевірки на наявність повторності правопорушення та вжиття заходів щодо подальшого розгляду. Після здійснення перевірки на наявність

повторності правопорушення особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, повідомляється про місце розгляду справи про адміністративне правопорушення. Поліцейський, який подає матеріали до розгляду, готує довідку про наявність повторності вчинення адміністративного правопорушення, отримання (неотримання) особою за місцем її проживання посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії, а за матеріалами про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 2 та 3 ст. 130 КУпАП, – довідку про належність транспортного засобу. У разі встановлення повторності правопорушення до протоколу (якщо протокол складається) долучається довідка, в якій міститься інформація про дату вчинення попереднього адміністративного правопорушення і прийняте у справі рішення.

ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКЕ ПЕРЕДБАЧЕНА СТАТТЕЮ 121 КУПАП.

Поліція в межах наданих повноважень здійснює контроль за відповідністю технічного стану транспортних засобів, які використовуються для надання послуг з перевезення пасажирів та рухаються за встановленими маршрутами. Така діяльність може здійснюватись у місцях стоянки транспортних засобів, початкових, проміжних або кінцевих пунктах маршруту або під час перебування, виїзду/заїзду у спеціально призначені місця для зберігання транспортних засобів. Такий контроль може проводитися виключно у місцях, де правилами дорожнього руху не заборонена стоянка або зупинка, крім цього, транспортний засіб, що перевіряється, не має перешкоджати дорожньому руху або створювати загрозу безпеці руху. На проведення перевірки надається не більше 20 хвилин. Контроль здійснюється поліцейським шляхом візуального огляду елементів та механізмів транспортного засобу або проведення їх працездатності за допомогою предметів, що призначені для проведення такої перевірки та сертифіковані, а також пройшли повірку. Поліцейському

забороняється безпосередньо втручатися в складові частини транспортного засобу, які перевіряються, а саме частково або повністю розбирати, регулювати або замінювати їх. Але в той же час дозволяється за наявності необхідних технічних засобів здійснювати фото-, відео-, кінозйомку. У разі застосування спеціальних приладів для здійснення контролю за технічним станом транспортного засобу поліцейський складає акт відповідності технічного стану транспортного засобу та його обладнання. Такий акт складається у двох примірниках (один з яких вручається водієві транспортного засобу). Записи робляться розбірливим, чітким почерком, а особисті дані поліцейського, який проводить огляд, особи водія, а також номери рами (шасі) та кузова пишуться виключно друкованими літерами для уникнення непорозумінь та помилкового читання в подальшому. У пункті 10 вказаного акта заповнюються підпункти шляхом проставляння відміток в одній з трьох граф: «Перевірено», якщо перевірку проведено і невідповідностей не виявлено; «Не перевірено», якщо перевірка не проводилася; «Не відповідає вимогам», якщо виявлено невідповідність технічного стану транспортного засобу та/або його переобладнання з порушенням відповідних правил, норм і стандартів. В акті обов'язково зазначається стислий опис виявлених несправностей, інформація про спеціальне приладдя або пристрій, який використовувався під час перевірки (серія, номер і назва). Один екземпляр обов'язково вручається водієві під підпис. У разі відмови водія підписати акт про це робиться відповідна позначка. Якщо поліцейський під час перевірки виявить певні невідповідності, технічні несправності, порушення норм установлених стандартів, правил дорожнього руху або технічної експлуатації, він зобов'язаний розпочати провадження у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог КУпАП. Про результати перевірки транспортного засобу, коли виявлено недоліки, до територіального органу з надання сервісних послуг МВС для визнання недійсним протоколу перевірки технічного стану цього транспортного засобу надсилається відповідна

інформація.

ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКЕ ПЕРЕДБАЧЕНА СТАТТЕЮ 124 КУПАП.

У випадку вчинення особою правопорушення, передбаченого ст. 124 КУпАП, а саме порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна, поліцейський за місцем учинення пригоди складає протокол про адміністративне правопорушення, до якого додається: 1) схема місця ДТП; 2) пояснення учасників пригоди та свідків (у разі їх наявності); 3) показання технічних приладів (у разі їх наявності); 4) показання засобів фото- та/або відеоспостереження (у разі їх наявності); 5) інші матеріали, які необхідні для прийняття рішення у справі. Після прибуття на місце ДТП поліцейський, у першу чергу, забезпечує безпеку дорожнього руху на даній ділянці дороги, потім дізнається про наявність або відсутність постраждалих і надає першу домедичну допомогу в разі необхідності. Якщо буде встановлено, що внаслідок ДТП її учасникам заподіяно тілесні ушкодження (будь-які, поліцейський – не експерт), на місце події викликається слідчо-оперативна група для проведення слідчих дій. Поліцейський у порядку звітування за результатами реагування на повідомлення про кримінальні та адміністративні правопорушення складає рапорт на керівника відповідного підрозділу поліції, який передається уповноваженій особі підрозділу поліції. Учасники ДТП мають право робити фотографію схеми ДТП, а у випадку відсутності технічної можливості вони можуть отримати копію схеми ДТП та фотознімків з місця пригоди за письмовою заявою у підрозділі поліції. Схема ДТП є бланком, який визначений Інструкцією. На схемі у відповідному вікні графічно зображуються: 1) ділянка дороги, на якій сталась ДТП; 2) сталі орієнтири, до яких на схемі здійснена прив'язка об'єктів та слідів; 3) транспортні засоби, причетні до ДТП, координати їх розміщення відносно

елементів проїжджої частини та сталих орієнтирів; 4) сліди гальмового шляху коліс транспортних засобів: їх розміщення відносно елементів проїжджої частини; довжина від їх початку до кожного колеса транспортного засобу із зображенням місць розривів; довжина слідів на ділянках з різним покриттям; 5) інші сліди та предмети, що стосуються пригоди: розміщення частин та об'єктів (уламків кузова, частинок фарби, уламків скла, осипання ґрунту, слідів рідини), що відокремилися від транспортного засобу, відносно елементів проїжджої частини, транспортних засобів; площа розсіювання уламків скла, осипання ґрунту; 6) координати місця зіткнення, наїзду відносно сталих орієнтирів; 7) ширина проїжджої частини разом з роздільними смугами; 8) ширина тротуарів, узбіччя; 9) розміри ділянок з різним станом дорожнього покриття; 10) розміри та розміщення дефектів дорожнього покриття; 11) розташування дорожньої розмітки; 12) розташування світлофорів, дорожніх знаків та інших засобів технічного регулювання дорожнього руху; 13) розташування шлагбаума, засобів сигналізації, дорожніх знаків на підході до залізничного переїзду. В обов'язковому порядку на схемі місця ДТП заповнюється таблиця дорожніх умов та зазначаються назви об'єктів, зображених на схемі. На зворотному боці схеми місця ДТП зазначаються: 1) марка (модель) пошкодженого транспортного засобу; 2) номерний знак транспортного засобу; 3) власник (співвласник) транспортного засобу; 4) серія та номер полісу обов'язкового страхування цивільноправової відповідальності власників наземних транспортних засобів та назва страхової організації, яка його видала, а в разі його відсутності – посвідчення відповідної категорії осіб, для яких наявність полісу не є обов'язковою; 5) перелік видимих (зовнішніх) пошкоджень транспортного засобу, які сталися внаслідок ДТП; 6) вид пригоди; 7) кількість учасників ДТП; 8) порушення пункту Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306; 9) результати огляду на стан сп'яніння (у випадку його проведення); 10) тип транспортного засобу. Зазначена інформація підтверджується

підписами водіїв транспортних засобів. Під час складання схеми місця ДТП рекомендується: 1) застосовувати спеціальне креслярське приладдя (лінійки, лекала); 2) користуватися загальноприйнятими графічними зображеннями об'єктів та умовними позначками; 3) не порушувати масштабу зображення; 4) деталізувати ту чи іншу ділянку схеми пригоди; 5) використовувати винесення фрагментів за схему. У випадку, коли поліцейському для прийняття об'єктивного рішення не вистачає додаткових даних, він протягом доби передає оформлені матеріали ДТП для подальшого розгляду уповноваженій особі підрозділу поліції, на території обслуговування якого сталася пригода. Уповноважена особа підрозділу поліції повинна встановити всі об'єктивні дані події та у строк не більше місяця з дати вчинення ДТП скласти протокол стосовно винної особи і в 5-денний строк надіслати його до суду. Якщо один з учасників ДТП зник з місця пригоди, поліцейський установлює та фіксує всі наявні дані про подію та невідкладно повідомляє уповноважену особу підрозділу поліції, відповідальну за розшук осіб, які зникли з місця ДТП. Остання зобов'язана вжити всіх можливих заходів для встановлення винуватців ДТП та обставин її вчинення в найкоротший строк, але не більше 2 місяців. Розшук таких водіїв здійснюється з використанням усіх можливих законних джерел отримання інформації, а також усіх наявних баз даних та інформаційних систем МВС або через відвідування таких осіб за місцем роботи або проживання (перебування). У разі встановлення транспортного засобу, який розшукується, обов'язково проводиться його огляд на предмет наявності пошкоджень та інших обставин ДТП. Якщо власник такого транспортного засобу проживає на території обслуговування іншого підрозділу поліції, матеріали про правопорушення надсилаються за територіальністю.

ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКЕ ПЕРЕДБАЧЕНА СТАТТЕЮ 130 КУПАП.

Якщо у поліцейського є достатньо підстав уважати, що водій

знаходиться у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, останній підлягає відстороненню від керування транспортним засобом з подальшим проходженням огляду на стан сп'яніння. Порядок та процедура проведення огляду на стан сп'яніння визначаються Порядком направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 № 1103, а також Інструкцією про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, затвердженою спільним наказом МВС та МОЗ України від 09.0.2015 № 1452/735. Огляду на стан сп'яніння підлягають водії транспортних засобів, щодо яких у поліцейського є підстави вважати, що вони перебувають у стані сп'яніння, згідно з ознаками такого стану. Ознаками алкогольного сп'яніння є: – запах алкоголю з порожнини рота; – порушення координації рухів; – порушення мови; – виражене тремтіння пальців рук; – різка зміна забарвлення шкірного покриву обличчя; – поведінка, що не відповідає обстановці. Ознаками наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, є: – наявність однієї чи кількох ознак стану алкогольного сп'яніння (крім запаху алкоголю з порожнини рота); – звужені чи дуже розширені зіниці, які не реагують на світло; – сповільненість або, навпаки, підвищена жвавість чи рухливість ходи, мови; – почервоніння обличчя або неприродна блідість. – Навіть за відсутності ознак сп'яніння водії, які стали учасниками ДТП з потерпілими, тобто є особи, які отримали внаслідок ДТП тілесні ушкодження, проходять огляд на стан сп'яніння в обов'язковому порядку. Огляд на стан сп'яніння проводиться: – поліцейським на місці зупинки транспортного засобу з використанням

спеціальних технічних засобів, дозволених до застосування МОЗ та Держспоживстандартом; – лікарем закладу охорони здоров'я (у сільській місцевості за відсутності лікаря – фельдшером фельдшерсько-акушерського пункту, який пройшов спеціальну підготовку). Відмова від проходження огляду на стан сп'яніння є підставою для притягнення особи до відповідальності за ст. 130 КУпАП. У такому випадку в протоколі зазначаються обставини відмови від проходження огляду, і така інформація посвідчується підписами свідків. Огляд на стан сп'яніння проводиться обов'язково у присутності двох свідків. Поліцейський проводять огляд на стан сп'яніння з використанням спеціальних технічних засобів, які мають сертифікати та пройшли перевірку робочого засобу вимірювальної техніки. Огляду повинно передувати ознайомлення особи з порядком застосування спеціального технічного засобу. Результати огляду обов'язково фіксуються в акті огляду на стан алкогольного сп'яніння з використанням спеціальних технічних засобів. Це акт складається у 2 примірниках, один з яких обов'язково надається особі, щодо якої цей огляд проводився. Якщо під час огляду встановлено, що вміст алкоголю перевищує допустимі 0,2 проміле, то на особу обов'язково складається протокол про адміністративне правопорушення за ст. 130 КУпАП. Акт огляду долучається до протоколу про адміністративне правопорушення. Якщо огляд проводився у закладі охорони здоров'я, то до протоколу долучається висновок про його результати у разі підтвердження стану алкогольного сп'яніння.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ІНОЗЕМЦЯМИ ТА ОСОБАМИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА.

Особливостями провадження у справах про порушення правил дорожнього руху іноземцями та особами без громадянства є те, що, по-перше, існує дві категорії іноземців, порядок провадження щодо яких різниться, по-друге, характерним є те, що більшість іноземців не вчинятимуть дій щодо виконання постанов у справах про правопорушення, якщо це не відбудеться на місці його вчинення. Отож за загальним правилом іноземці або особи без

громадянства, які мають законні підстави перебування на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах. Винятком із цього є відповідальність осіб, які користуються імунітетом від адміністративної юрисдикції України. Відповідно до Віденської конвенції про дипломатичні зносини від 18.04.1961 члени дипломатичного корпусу (постійно), адміністративно-технічні працівники та обслуговувальний персонал посольств (тільки під час виконання своїх службових обов'язків) мають дипломатичний імунітет. Тобто це свідчить, що особи не можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності. Крім цього, члени дипломатичного корпусу звільнені від обов'язку надавати пояснення як свідки. Разом із тим транспортні засоби дипломатичного та консульського корпусу не можуть підлягати обшуку або арешту. У разі виявлення правопорушення, що вчинене особою, яка має імунітет, проводиться перевірка документів, а саме: документів, що посвідчують особу, і акредитаційної картки, що підтверджує статус, (дипломатичного паспорта, дипломатичної картки, консульської картки, службової картки). Потім поліцейський складає рапорт щодо цього факту з поясненням щодо факту й інформацією про особу порушника, та повертає власнику документи. У подальшому заборонено вчинення будь-яких примусових дій або заходів щодо такої особи, крім випадків, коли надання свободи сприятиме продовженню правопорушення. У випадку керування такою особою транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння (за наявності ознак такого) їй пропонується припинити керування. Огляд на підтвердження стану сп'яніння проводиться лише за згоди особи. Якщо особа згодна пройти огляд на стан сп'яніння у закладі охорони здоров'я, то про це повідомляється черговий відповідного підрозділу поліції. Також у такому випадку рекомендується запрошувати на місце виявлення правопорушення представника дипломатичного представництва, при якому вказана особа акредитована. Однак у випадку, коли особа, яка має імунітет, відмовилась від проходження огляду та намагається продовжити рух, керуючи транспортним

засобом, поліцейський зобов'язаний не допустити такого руху, про що у присутності двох свідків складається рапорт, в якому зазначаються вичерпні відомості про особу, яка керувала транспортним засобом у стані з ознаками алкогольного сп'яніння, те, що ця особа відмовилась від проходження огляду і намагається продовжити керування транспортним засобом. Поліцейському забороняється вживати будь-яких заходів стосовно обмеження прав особи. У такому випадку шляхом розмови та умовлянь пропонується особі скористатися таксі, або іншою наявною можливістю пересування, крім самостійного керування транспортом. Про факт затримання, відсторонення від керування транспортним засобом особи з імунітетом негайно повідомляється черговий відповідного підрозділу і Департамент патрульної поліції. До складеного рапорту додаються пояснення свідків про подію. Усі документи, що складені щодо порушення правил дорожнього руху особами, які мають дипломатичний імунітет, у 5-денний строк надсилаються до Департаменту патрульної поліції для подальшої передачі їх до Міністерства закордонних справ України. Про таку процедуру попереджається особа, яка вчинила правопорушення, на місці події. Що стосується іноземців, які не мають імунітету, то провадження щодо таких осіб здійснюється за загальним правилом. Однак головною рекомендацією є вирішення всіх питань щодо провадження в адміністративній справі за місцем учинення цього порушення. Поліцейський має використати всі надані йому законом можливості для розгляду справи та виконання рішення у найкоротший строк. Ще однією особливістю є те, що після закінчення 3-місячного строку невитребувані посвідчення водія іноземців з копією постанови (рішення) суду (у разі наявності) надсилаються до Департаменту патрульної поліції для подальшого направлення до відповідного підрозділу Міністерства закордонних справ України і повернення власникам.

ВИЛУЧЕННЯ ПОСВІДЧЕННЯ ВОДІЯ І ПОЗБАВЛЕННЯ ПРАВА КЕРУВАТИ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ.

Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія регламентовано ст.

265-1 КУпАП, Постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 № 1086 «Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення» та Інструкцією. Відповідно до ст. 265-1 КУпАП поліцейський, який здійснює провадження у справі про адміністративне правопорушення, у випадку, якщо санкцією статті, за якою особа притягається до адміністративної відповідальності, передбачено можливість накладення стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортним засобом, вправі тимчасово вилучити посвідчення водія. Про таке вилучення робиться відповідний запис у протоколі, а також поліцейським виписується тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом. Тимчасовий дозвіл на право керування видається до винесення судом рішення у справі, але не більше як на 3 місяці з моменту вилучення посвідчення. У такому дозволі робиться відмітка про категорію транспортних засобів, якими має право керувати особа, а також зазначається:

- 1) дата тимчасового вилучення посвідчення водія;
- 2) посада, прізвище поліцейського, номер його нагрудного знака;
- 3) дата вчинення правопорушення;
- 4) серія та номер протоколу про адміністративне правопорушення;
- 5) стаття КУпАП, за якою складено протокол про адміністративне правопорушення, санкція якої передбачає накладення адміністративного стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортним засобом.

Якщо на момент учинення правопорушення в особи вже вилучено посвідчення водія та наявний тимчасовий дозвіл, строк дії останнього не продовжується, а в дозволі робиться відмітка за фактом виявленого правопорушення, а новий дозвіл їй видається лише після закінчення строку дії попереднього, але на строк не більше 3 місяців з дати вчинення такого правопорушення. Втрачений тимчасовий дозвіл може бути поновлений уповноваженою особою після документального підтвердження інформації про його попередню видачу. Корінець дозволу з метою подальшого контролю заповнюється та підписується поліцейським, який його видав, і зберігається у відповідному підрозділі. Якщо в результаті

розгляду справи прийнято рішення, що особа притягається до адміністративної відповідальності та на неї накладено стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортним засобом, посвідчення водія такої особи разом із копією постанови передається до територіального органу з надання сервісних послуг МВС за місцем проживання особи. У випадку, якщо закінчився 3-місячний строк або справу розглянуто і рішення щодо позбавлення права керування не прийнято, особа має право звернутися за отриманням вилученого документа до підрозділу поліції за місцем розгляду справи про адміністративне правопорушення відповідно до ст. 276 КУпАП. Якщо ж особа не звернулася за отриманням вилученого посвідчення після закінчення 3-місячного строку, таке посвідчення водія зберігається в підрозділі поліції до надходження постанови суду, яка набрала чинності. З дати надходження такої постанови посвідчення водія протягом 3 днів надсилається до територіального органу з надання сервісних послуг МВС за місцем проживання особи. У ситуації, коли посвідчення водія не вилучалося під час складання протоколу, а судом прийнято рішення щодо позбавлення права керування особою, яка притягається до відповідальності, уповноважена особа поліції у 3-денний строк надсилає за місцем проживання (перебування) особи повідомлення про позбавлення права керування, в якому зазначає реквізити винесеної судом постанови, а також інформацію про необхідність прибуття до підрозділу поліції у визначений строк для здавання посвідчення водія. Якщо протягом місяця водій не з'явиться для здачі посвідчення, то інформація про серію та номер посвідчення вноситься до автоматизованого обліку з метою його подальшого виявлення та вилучення. У подальшому при виявленні поліцейським такого посвідчення водія поліцейський складає акт вилучення посвідчення водія у 2 примірниках із зазначенням підстав такого вилучення. Один примірник вручається особі, яку притягнуто до адміністративної відповідальності.

ТИМЧАСОВЕ ЗАТРИМАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.

У передбачених законом випадках поліцейський має право на тимчасове

затримання транспортного засобу як захід забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення (ст. 265-4 КУпАП). Тимчасове затримання транспортного засобу проводиться поліцейським відповідно до Порядку тимчасового затримання працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції транспортних засобів та їх зберігання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 № 1102, у разі наявності в нього підстав уважати, що водієм учинено порушення, передбачені ч. 1 – 4, 6 і 7 ст. 121, ч. 3 – 5 ст. 122 (у частині порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху, порушення правил зупинки чи стоянки на місцях, що позначені відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою, на яких дозволено зупинку чи стоянку лише транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю), ст. 122-5, 124, 126, ч. 1 – 4 ст. 130, ст. 132-1, 206-1 КУпАП. Крім цього, поліцейський здійснює затримання транспортного засобу також у разі виявлення транспортного засобу боржника, оголошеного в розшук відповідно до ст. 36 Закону України «Про виконавче провадження». Поліцейський має два варіанти затримання транспортного засобу: шляхом його блокування або шляхом доставлення на спеціальний майданчик чи стоянку, яке здійснюється за допомогою автомобілів-евакуаторів. Виклик евакуатора здійснюється виключно через чергового відповідного підрозділу Національної поліції. Транспортні засоби у таких випадках можуть евакуйовувати виключно ті підприємства, установи й організації, з якими територіальним або міжрегіональним органом поліції підписано відповідний договір. Доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку здійснюється виключно у тих випадках, коли розміщення такого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху чи створює загрозу безпеці руху або транспортний засіб розміщений на місцях, призначених для зупинки, стоянки, безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з

інвалідністю. Відповідно до ст. 265-4 КУпАП розміщенням, що суттєво перешкоджає дорожньому руху чи створює загрозу безпеці руху, вважається таке, коли транспортний засіб: 1) поставлено на проїзній частині у два і більше рядів; 2) розташовано у заборонених Правилами дорожнього руху місцях зупинки або стоянки, а саме: а) на залізничних переїздах; б) на трамвайних коліях; в) на естакадах, мостах, шляхопроводах і під ними, у тунелях; г) на пішохідних переходах і ближче 10 метрів до них з обох боків, окрім випадків зупинки для надання переваги в русі; ґ) на перехрестях та ближче 10 метрів від краю перехрещуваної проїзної частини за відсутності на ній пішохідного переходу, за винятком зупинки для надання переваги в русі та зупинки проти бокового проїзду на Т-подібних перехрестях, де є суцільна лінія розмітки або розділювальна смуга; д) на проїзній частині, де відстань між суцільною лінією розмітки чи протилежним краєм проїзної частини і транспортним засобом, що зупинився, менше 3 метрів; е) ближче 30 метрів від посадкових майданчиків для зупинки маршрутних транспортних засобів, а за їх відсутності – ближче 30 метрів від дорожнього знака такої зупинки з обох боків; є) ближче 10 метрів від позначеного місця виконання дорожніх робіт і в зоні їх виконання; ж) у місцях, де буде неможливим зустрічний роз'їзд або об'їзд транспортного засобу, що зупинився; з) ближче 10 метрів від виїздів із прилеглих територій і безпосередньо в місці виїзду; и) на позначених відповідними дорожніми знаками та/або дорожньою розміткою місцях, призначених для паркування транспортних засобів, оснащених електричними двигунами (одним чи кількома); 3) своїм розташуванням робить неможливим рух інших транспортних засобів або створює перешкоду для руху пішоходів, у тому числі осіб з інвалідністю на спеціальних засобах пересування та пішоходів із дитячими колясками; 4) розташовано на виділеній смузі для руху громадського маршрутного транспорту; 5) розташовано на позначеній відповідними дорожніми знаками та/або дорожньою розміткою велодоріжці; 6) перешкоджає руху або роботі снігоприбирального та іншого технологічного комунального транспорту в

разі запровадження надзвичайного стану або в разі оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації; 7) порушує схему паркування транспортних засобів таким чином, що він блокує проїзд по двох або більше смугах руху. Транспортний засіб може бути тимчасово затриманий на строк до вирішення справи про адміністративне правопорушення, але не більш як на 3 дні з дати такого затримання. Строк затримання транспортного засобу обчислюється з моменту складення акта огляду і тимчасового затримання транспортного засобу, а строк зберігання – з моменту доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку. У інших випадках доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик або стоянку заборонено, а затримання здійснюється шляхом блокування за допомогою технічних пристроїв. У тому випадку, коли поліцейський здійснює затримання транспортного засобу, обов'язково складається акт огляду і тимчасового затримання транспортного засобу, а також обов'язково повинно бути зафіксоване у режимі фото- або відеозапису місце розташування транспортного засобу, який затримується. Фото- або відеозапис не потрібні лише у випадку затримання транспортного засобу боржника, оголошеного в розшук відповідно до ст. 36 Закону України «Про виконавче провадження». Режим фотозйомки (відеозапису) передбачає фіксацію дати, часу (моменту), місця розташування транспортного засобу відносно нерухомих об'єктів та/або географічних координат, інших ознак наявності складу адміністративного правопорушення, передбаченого відповідною статтею Особливої частини КУпАП. Крім цього, обов'язково є наявність двох або більше зображень з різних боків. Указана інформація (фото або відео) разом з іншою інформацією про адміністративне правопорушення за наявної технічної можливості негайно, однак не пізніше ніж протягом наступного робочого дня з дня встановлення відповідальної особи, зазначеної в ч. 1 ст. 14-2 КУпАП, вносяться до Реєстру адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху. У разі знаходження водія на місці події і якщо останній має можливість усунути

порушення в найкоротший строк, поліцейський складає відповідні матеріали про адміністративні правопорушення – протокол або постанову (у випадках, передбачених КУпАП). Якщо водій транспортного засобу, який затримується, з'являється на місці пригоди під час складання акта огляду або тимчасового затримання транспортного засобу, то автомобіль не затримується, а зазначені документи разом з рапортом поліцейського про факт появи водія на місці правопорушення в момент виконання робіт із завантаження транспортного засобу долучається до протоколу (постанови). Якщо ж усунути правопорушення неможливо, поліцейський складає додатково акт затримання транспортного засобу, про що робиться відмітка у протоколі (постанові), і долучає до останнього. Про затримання транспортного засобу або про факт його блокування поліцейський на місці розміщення транспортного засобу або під склоочисником блокованого транспортного засобу залишає повідомлення про тимчасове затримання транспортного засобу та необхідність прибуття водія до органу поліції для складання протоколу або постанови про адміністративне правопорушення. Про затримання транспортного засобу відповідальна особа, зазначена у ч. 1 ст. 142 КУпАП, невідкладно повідомляється за допомогою мобільного зв'язку та на адресу електронної пошти, які особа вказувала у відповідній заяві, поданій до уповноваженого органу (підрозділу) МВС, та які внесено до Єдиного державного реєстру транспортних засобів. У повідомленні повинна міститись інформація про Інтернет – сайт, де можна ознайомитися з фото- чи відеоматеріалами правопорушення на момент його вчинення, а також інформація про місце зберігання затриманого транспортного засобу. Розблокування транспортного засобу здійснює поліцейський тільки після складання стосовно винної особи протоколу або постанови у справі про адміністративне правопорушення. Поліцейський повідомляє особу про місце знаходження тимчасово затриманого транспортного засобу під час складання протоколу або постанови, а у випадку відсутності особи – до чергової частини територіального органу Національної поліції. Про затримання

транспортного засобу боржника не пізніше наступного робочого дня повідомляється державний або приватний виконавець. Таке повідомлення повинно містити інформацію про місце зберігання транспортного засобу. Повернення доставленого на майданчик чи стоянку транспортного засобу можливе за зверненням відповідної особи після сплати вартості послуги з транспортування та/або зберігання транспортного засобу в розмірі, встановленому спільним наказом МВС та Мінекономрозвитку України, а в разі винесення постанови про накладення стягнення у вигляді штрафу – після його сплати. А вилучення з спеціального майданчика чи стоянки тимчасово затриманого транспортного засобу боржника відбувається виключно державним або приватним виконавцем на підставі вимоги.

РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ЗУПИНКИ, СТОЯНКИ, ПАРКУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, ЗАФІКСОВАНЕ В РЕЖИМІ ФОТОЗЙОМКИ (ВІДЕОЗАПISУ).

Першочерговим завданням, яке повинен здійснити поліцейський під час розгляду справ про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису), встановити з використанням даних Єдиного державного реєстру транспортних засобів, а також у разі необхідності – даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань відповідальну особу. Стаття 142 КУпАП визначає особливості суб'єктного складу правопорушення у сфері забезпечення дорожнього руху, зафіксованого в автоматичному режимі, та порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксованого в режимі фотозйомки (відеозапису). Відповідальною особою в таких випадках є фізична особа або керівник юридичної особи, за якою зареєстровано транспортний засіб. Крім того, відповідальність за такі правопорушення можуть нести особи, які є належними користувачами транспортного засобу, за умови, що до Єдиного державного реєстру транспортних засобів унесено відомості; а також особа, яка ввезла транспортний засіб на територію

України, який зареєстрований за її межами і якщо він відповідно до законодавства не підлягає державній реєстрації в Україні. Якщо під час оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 1, 3 ст. 122 КУпАП (у частині порушення правил зупинки, стоянки), зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису), поліцейський має можливість установити відповідальну особу, під склоочисником він залишає копію постанови у справі, якщо ж така можливість відсутня, – повідомлення про притягнення до адміністративної відповідальності. Повідомлення про притягнення до адміністративної відповідальності повинно містити усі відомості, які містяться в постанові у справі про адміністративне правопорушення і які зазначені у чч. 2–4 ст. 283 КУпАП, окрім відомостей про особу, щодо якої розглядається справа. Також у ньому зазначається порядок виконання адміністративного стягнення, в тому числі і можливість оплати 50 % розміру штрафу протягом 10 банківських днів. Варто пам'ятати, що постанова про накладення адміністративного стягнення за порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису), може виноситись без участі особи, яка притягується до відповідальності. Відомості про такі вчинені адміністративні правопорушення, а також про накладені стягнення не пізніше наступного робочого дня вносяться до Реєстру адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Під час внесення посадова особа поліції зобов'язана перевірити наявність або відсутність у Реєстрі даних про вчинене правопорушення. Адже у випадку фіксації правопорушення іншим поліцейським воно вже може міститися в Реєстрі, і тоді виписана постанова підлягає скасуванню, а відомості повторно не вносяться. У випадку розгляду справи про адміністративне правопорушення без участі особи, яка притягується до відповідальності, постанова про накладення стягнення протягом 3 днів з моменту її винесення надсилається відповідальній особі рекомендованим листом з повідомленням. Датою отримання постанови є дата вручення листа відповідальній особі або повнолітньому члену сім'ї. У

разі відмови отримати лист днем отримання постанови вважається день проставлення у поштовому відправленні відмітки про відмову в отриманні. У разі коли постанову не вручено з інших причин, днем отримання вважається день повернення поштового відправлення з позначкою про невручення до органу поліції, уповноважена особа якого винесла постанову. Інформація про правопорушення та накладене адміністративне стягнення стосовно транспортних засобів, зареєстрованих за кордоном, вноситься до відповідних електронних ресурсів МВС України та ДПС України. Однак варто зазначити, що особа, яка ввезла на територію України транспортний засіб може бути звільнена від відповідальності, якщо протягом 20 календарних днів із дня вчинення відповідного правопорушення або із дня набрання чинності постановою про накладення адміністративного стягнення вчинено певні дії, а саме: 1) надано особою підтверджуючі документи стосовно того, що транспортний засіб на момент учинення правопорушення внаслідок незаконних дій вибув з її володіння або номерні знаки, що закріплені на транспортному засобі, використовуються незаконно іншою особою. В цьому випадку винесена постанова скасовується тим же органом, що її виніс; 2) особа, яка керувала транспортним засобом на момент учинення зазначеного правопорушення, звернулася особисто до органу (посадової особи), уповноваженого розглядати справи про адміністративні правопорушення, із заявою про визнання зазначеного факту адміністративного правопорушення та надання згоди на притягнення до адміністративної відповідальності, а також надала документ (квитанцію) про сплату відповідного штрафу. В такому випадку до постанови вносяться зміни щодо визначення суб'єктом правопорушення особи, яка фактично керувала транспортним засобом.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЛОВОДСТВА У СПРАВАХ.

Протокол про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, постанова про накладення адміністративного стягнення у справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване не в автоматичному

режимі, і тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами є документами номерними та виготовлюються на бланках відповідно до технічних вимог, визначених у додатках до Інструкції. Поліцейський, у функціональних обов'язках якого визначено ведення кількісного обліку надходження, видачі та використання бланків, здійснює його в електронному журналі з використанням баз (банків) даних, які належать до єдиної інформаційної системи МВС України. Про бланки, які мають друкарський брак або механічні пошкодження, поліцейський повідомляє керівнику відповідного підрозділу. Такі бланки знищуються та списуються з обліку відповідно до акта щомісячного списання бланкової продукції. На підставі акта списання бланкової продукції вносяться відповідні відомості до електронного журналу, в якому ведеться їх кількісний облік. Втрата бланка будь-якого з названих документів є підставою для проведення службового розслідування. Після складання поліцейським усіх матеріалів про адміністративне правопорушення вони разом із посвідченням водія, у разі його вилучення, протягом однієї доби надсилаються для подальшої їх реєстрації, опрацювання, внесення інформації до автоматизованого обліку, зберігання або надсилання до органів (посадових осіб), яким надано право накладати адміністративне стягнення, до підрозділів адміністративної практики. Наступним етапом є внесення відповідної інформації про правопорушення до автоматизованого обліку, яке здійснюється протягом 3 днів із дати отримання матеріалів підрозділом адміністративної практики, за винятком матеріалів про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 130 КУпАП, відомості про яке вносяться протягом 1 дня. Далі матеріали надсилаються до органів чи посадових осіб, які наділені повноваженнями накладати адміністративні стягнення за такого роду правопорушення. Строк такого надсилання – 10 днів із дати отримання таких матеріалів підрозділами адміністративної практики. Перевірку правомірності і правильності використання та оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення здійснює працівник поліції, який відповідає за здійснення

контролю за видачею та використанням бланкової продукції. У разі виявлення недоліків він зобов'язаний доповісти про це керівникові підрозділу рапортом. Тимчасово вилучені документи повертаються за наявності підстав для повернення (постанова суду, довідка посадової особи органу кримінально-виконавчої інспекції, відповідний акт із відміткою посадової особи про усунення виявлених порушень та наявність документів, які підтверджують сплату штрафу) уповноваженими особами відповідних підрозділів поліції відповідно до чинного законодавства. А документи, що стали підставою для повернення вилученого посвідчення водія, вносяться до автоматизованого обліку уповноваженим працівником підрозділу поліції. Строк зберігання матеріалів про адміністративне правопорушення за місцем прийняття рішення становить 3 роки, після чого вони підлягають знищенню комісією у складі не менше 3 осіб, персональний склад якої затверджує керівник відповідного підрозділу поліції. За наявної технічної можливості ті матеріали про порушення правил дорожнього руху, що зафіксовані за допомогою фото- і кінозйомки, відеозапису, зберігаються в підрозділі поліції в електронному вигляді протягом 1 місяця з дати фіксації порушення. Якщо наявна інформація про оскарження рішення, то матеріали зберігаються протягом строку оскарження і розгляду справи. Інструкція, крім змістових вимог до заповнення матеріалів про адміністративне правопорушення, містить і технічні вимоги, яких необхідно дотримуватись. До таких належить вимога заповнювати бланки виключно ручками з чорнилами чорного або синього кольору і розбірливим почерком, а також прізвище, ім'я, по батькові особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, її місце проживання (перебування), місце роботи і посаду, спеціальне звання та прізвище, ім'я, по батькові поліцейського записувати друкованими літерами.

РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ, ЗАФІКСОВАНІ В АВТОМАТИЧНОМУ РЕЖИМІ.

Уповноважені поліцейські розглядають справи про адміністративні

правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, а саме: перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів, проїзду на заборонний сигнал світлофора, порушення правил зупинки, стоянки, порушення встановленої для транспортних засобів заборони рухатися смугою для маршрутних транспортних засобів, тротуарами чи пішохідними доріжками, виїзду на смугу зустрічного руху, порушення правил руху через залізничний переїзд, крім в'їзду на залізничний переїзд у випадках, коли рух через переїзд заборонений. Такі справи розглядаються за місцем їх оброблення та обліку в уповноваженому підрозділі Національної поліції. Розгляд здійснюється шляхом опрацювання інформаційних файлів та метаданих до них за результатами автоматичної фіксації подій з ознаками адміністративного правопорушення, отриманих в електронному вигляді із системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі (далі – Система), та інших відомостей, отриманих за допомогою Системи з відповідних реєстрів, баз (банків) даних, необхідних для винесення постанови про накладення адміністративного стягнення за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі. Уповноважений поліцейський з використанням засобів Системи за даними Єдиного державного реєстру транспортних засобів, відповідної інформаційно-телекомунікаційної системи Державної прикордонної служби України, а також (за потреби) – за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань установлює фізичну особу або керівника юридичної особи, за якою зареєстровано транспортний засіб, а в разі якщо в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів наявні відомості про належного користувача відповідного транспортного засобу, – належного користувача транспортного засобу, а якщо в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань відсутні на момент запиту відомості про керівника юридичної особи, за якою

зареєстрований транспортний засіб, – особу, яка виконує повноваження керівника такої юридичної особи (далі – відповідальна особа), або особу, яка ввезла на територію України транспортний засіб, зареєстрований за її межами. Для встановлення відповідальної особи або особи, яка ввезла на територію України транспортний засіб, зареєстрований за її межами, уповноважений поліцейський засобами Системи формує в електронній формі запит, який після накладення ним кваліфікованого електронного підпису із застосуванням засобів кваліфікованого електронного підпису чи печатки, які мають вбудовані апаратно-програмні засоби, що забезпечують захист записаних на них даних від несанкціонованого доступу, від безпосереднього ознайомлення зі значенням параметрів особистих ключів та їх копіювання (далі – цифровий підпис), автоматично надсилається засобами Системи до відповідних електронних реєстрів Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України або відповідної інформаційно-телекомунікаційної системи Державної прикордонної служби України, яка є функціональною підсистемою Єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України. Уповноважений поліцейський оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному та об’єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом і правосвідомістю. Під час опрацювання уповноваженим поліцейським матеріалів автоматичної фіксації та встановлення факту вчинення адміністративного правопорушення, розгляд якого віднесено до компетенції Національної поліції, цим уповноваженим поліцейським виноситься сформована Системою в автоматизованому режимі адміністративна постанова без складання протоколу про адміністративне правопорушення. Форми та зразки постанов, що складаються на осіб за вчинене адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, містяться в додатках до Інструкції. Постанова виноситься стосовно відповідальної особи, а в разі фіксації адміністративного правопорушення, вчиненого на транспортному

засобі, зареєстрованому за межами України, і такий транспортний засіб відповідно до законодавства не підлягає державній реєстрації в Україні, – стосовно особи, яка ввезла такий транспортний засіб на територію України. Уповноважений поліцейський під час опрацювання матеріалів автоматичної фіксації з використанням Системи з'ясовує: 1) наявність фактичних даних учинення адміністративного правопорушення, ознаки якого зафіксовані на фотознімках (відеозаписі) в інформаційному файлі; 2) відповідність символів номерного знака транспортного засобу на отриманих фотознімках (відеозаписі) символам, розпізнаним Системою; 3) наявність та повноту інформації про зафіксований транспортний засіб; 4) відповідність типу, марки та моделі зафіксованого транспортного засобу його реєстраційним даним, отриманим із Системи; 5) наявність у Системі інформації про те, що до моменту вчинення правопорушення зафіксований транспортний засіб вибув з володіння відповідальної особи внаслідок протиправних дій інших осіб або щодо протиправного використання іншими особами номерних знаків, що належать цьому транспортному засобу; 6) наявність та повноту інформації про відповідальну особу зафіксованого транспортного засобу, а в разі фіксації транспортного засобу, зареєстрованого за межами України, – інформації про особу, яка ввезла його на територію України; 7) наявність інформації про обставини, що виключають адміністративну відповідальність особи, яка притягується до адміністративної відповідальності; 8) наявність підстав для накладення на відповідальну особу, транспортний засіб якої зафіксовано Системою, адміністративного стягнення у вигляді штрафних балів. За результатами опрацювання на першому етапі (рівні) матеріалів автоматичної фіксації уповноважений поліцейський: 1) за наявності доказів у справі про адміністративне правопорушення, відповідності символів номерного знака зафіксованого транспортного засобу, наявності та повноти інформації про зафіксований транспортний засіб і про відповідальну особу або особу, яка ввезла на територію України транспортний засіб, зареєстрований за межами України, відсутності інформації про протиправне

використання зафіксованого транспортного засобу або його номерних знаків іншими особами та відсутності обставин, що виключають адміністративну відповідальність особи, з використанням засобів Системи вносить адміністративну постанову у вигляді штрафних балів або штрафу, зміст якої відповідає вимогам ст. 283 КУпАП, із підтвердженням прийнятого рішення шляхом накладення цифрового підпису; 2) у разі необхідності додаткової перевірки фактичних даних учинення адміністративного правопорушення, відсутності достовірної та/або повної інформації щодо зафіксованого транспортного засобу, особи, яка притягається до відповідальності, адміністративну постанову не вносить, а матеріали адміністративної справи з використанням засобів Системи невідкладно передає на другий етап (рівень) іншому уповноваженому поліцейському із зазначенням підстав передання для продовження їх розгляду шляхом більш детального опрацювання та уточнення наявних матеріалів автоматичної фіксації, іншої інформації стосовно транспортного засобу та особи, яка притягається до відповідальності, отриманої із Системи, з подальшим прийняттям відповідного рішення; 3) у разі наявності інформації про протиправне використання зафіксованого транспортного засобу або його номерних знаків іншими особами невідкладно, з використанням засобів Системи, передає в автоматизованому режимі таку інформацію до відповідної функціональної підсистеми єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ (далі – ФП ЄІС МВС) з метою інформування відповідних підрозділів Національної поліції України для прийняття рішення згідно із законодавством. При цьому адміністративна постанова не виноситься у зв'язку зі звільненням відповідальної особи або особи, яка ввезла транспортний засіб на територію України, від відповідальності за зафіксоване адміністративне правопорушення. На другому етапі (рівні) уповноважений поліцейський упродовж не більше 3 діб з моменту отримання із Системи опрацьовує передані на розгляд з першого етапу (рівня) матеріали автоматичної фіксації, оцінює наявні в них докази, за потреби з

використанням відповідних ФП ЄІС МВС уточнює необхідні відомості для прийняття рішення у справі та за результатами опрацювання: 1) у разі наявності доказів учинення адміністративного правопорушення, відсутності в матеріалах автоматичної фіксації даних про протиправне використання зафіксованого транспортного засобу або його номерних знаків іншими особами, відсутності обставин, визначених ст. 247 КУпАП, з використанням засобів Системи вносить адміністративну постанову у вигляді штрафних балів або штрафу, зміст якої відповідає вимогам ст. 283 КУпАП, з накладенням цифрового підпису; 2) за наявності хоча б однієї з обставин, визначених ст. 247 КУпАП, закриває провадження у справі без винесення адміністративної постанови з унесенням відповідної інформації до Системи з накладенням цифрового підпису; 3) в разі отримання відомостей про протиправне використання зафіксованого транспортного засобу або його номерних знаків іншими особами невідкладно, з використанням засобів Системи, передає в автоматизованому режимі таку інформацію до ФП ЄІС МВС із метою інформування відповідних підрозділів Національної поліції для прийняття рішення згідно із законодавством, а адміністративна постанова не виноситься у зв'язку зі звільненням відповідальної особи або особи, яка ввезла транспортний засіб на територію України, від відповідальності за зафіксоване адміністративне правопорушення. Якщо під час опрацювання матеріалів автоматичної фіксації уповноважений поліцейський установить невідповідність типу, марки чи моделі зафіксованого на фотознімках (відеозаписі) з інформаційного файла транспортного засобу його реєстраційним даним, отриманим із Системи, або відсутність даних про цей транспортний засіб чи виявить ознаки інших правопорушень (зокрема, дорожньо-транспортної пригоди, експлуатації транспортного засобу, яким незаконно заволоділи, використання номерних знаків, що належать іншому транспортному засобу), невідкладно, з використанням засобів Системи, передає в автоматизованому режимі таку інформацію до ФП ЄІС МВС, із метою інформування відповідних підрозділів

Національної поліції для прийняття рішення згідно із законодавством України. Винесена уповноваженим поліцейським адміністративна постанова друкується з використанням засобів Системи та протягом 3 днів із дня її винесення передається національному оператору поштового зв'язку для доставлення на адресу місця реєстрації (проживання) фізичної особи (місцезнаходження юридичної особи) рекомендованим листом з повідомленням про вручення. Друкування адміністративної постанови здійснюється на паперовому бланку зі спеціальними елементами захисту разом з повідомленням про вручення поштового відправлення (рекомендованого листа з адміністративною постановою) та вкладенням у паперовий конверт. Днем отримання адміністративної постанови є дата, зазначена в поштовому повідомленні про вручення її відповідальній особі, зазначеній у ч. 1 ст. 142 КУпАП, або повнолітньому члену сім'ї такої особи. У разі якщо відповідальна особа, зазначена у ч. 1 ст. 142 КУпАП, відмовляється від отримання адміністративної постанови, днем отримання адміністративної постанови є день проставлення в поштовому повідомленні відмітки про відмову в її отриманні. У разі невручення адміністративної постанови адресату за зазначеною в Єдиному державному реєстрі транспортних засобів адресую днем отримання адміністративної постанови вважається день повернення поштового відправлення з позначкою про невручення до уповноваженого підрозділу поліції, уповноважений поліцейський якого виніс відповідну постанову. Адміністративна постанова набуває чинності після її вручення особі або отримання поштового повідомлення про вручення чи про відмову в її отриманні, або повернення поштового відправлення з позначкою про невручення. Винесена уповноваженим поліцейським адміністративна постанова стосовно особи, яка ввезла на територію України транспортний засіб, зареєстрований за її межами, та яка є іноземцем або особою без громадянства, автоматично вноситься засобами Системи до Реєстру адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху, а також до відповідного електронного

реєстру Державної прикордонної служби України для вручення її копії зазначеній особі відповідно до ст. 2792 КУпАП. Адміністративна постанова, винесена стосовно особи, яка ввезла на територію України транспортний засіб, зареєстрований за її межами, та яка є іноземцем або особою без громадянства, набуває чинності після вручення копії зазначеної адміністративної постанови.

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.

Відповідальна особа або особа, яка ввезла транспортний засіб на територію України, зареєстрований за її межами, звільняється від відповідальності за адміністративне правопорушення, якщо протягом 20 календарних днів із дня вчинення відповідного правопорушення або з дня набрання адміністративною постановою чинності: 1) така особа надала до уповноваженого підрозділу поліції документ, який підтверджує, що до моменту вчинення адміністративного правопорушення транспортний засіб вибув з її володіння внаслідок протиправних дій інших осіб, або щодо протиправного використання іншими особами номерних знаків, що належать її транспортному засобу. На підставі документа, що підтверджує надані особою відомості, винесена адміністративна постанова скасовується; 2) особа, яка керувала транспортним засобом на момент учинення зафіксованого адміністративного правопорушення, звернулася особисто до уповноваженого підрозділу поліції, уповноважений поліцейський якого виніс адміністративну постанову у вигляді штрафу, із заявою про визнання зазначеного факту адміністративного правопорушення та надання згоди на притягнення до адміністративної відповідальності, а також надала документ (квитанцію) про сплату відповідного штрафу. Уповноважений поліцейський вносить зміни до відповідної адміністративної постанови. Питання про відповідальність за адміністративні правопорушення, вчинені на території України іноземцями, які користуються імунітетом від адміністративної юрисдикції України, вирішуються відповідно до закону та міжнародних

договорів України. Складений уповноваженим поліцейським рапорт стосовно адміністративного правопорушення іноземцем, який користується імунітетом та акредитований при Міністерстві закордонних справ України, разом з матеріалами автоматичної фіксації правопорушення надсилаються через уповноважений підрозділ поліції протягом 5 робочих днів до Міністерства закордонних справ України.